

ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Θεός Ποσειδώνας

Ο Ποσειδώνας ήταν στη μυθολογία ένας από τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου, κυρίαρχος και παντοδύναμος θεός της θάλασσας και όλων των νερών (ποταμών, λιμνών, πηγών). Ήταν θεός βίαιος και άγριος. Όταν οργιζόταν χτυπούσε την τρίαινά του στα νερά, ανατάραζε τα κύματα και εξαπόλυε θύελλες. Όλα τα θαλάσσια τέρατα παρουσιάζονταν με την τρικυμία και προκαλούσαν τον τρόμο στους ανθρώπους. Τον Οδυσσέα, που τύφλωσε το γιο του Πολύφημο, τον καταδίκασε να θαλασσοδέρνεται χρόνια ολόκληρα. Σύμβολα του Ποσειδώνα ήταν η τρίαινα και το δελφίνι. Ο Ποσειδώνας, ναυτικός θεός, λατρευόταν σε όλη την Ελλάδα, που ήταν κυρίως ναυτική χώρα.

Νηρέας - Νηρηίδες

Θεός της θάλασσας, αρχαιότερος από τον Ποσειδώνα. Ζούσε στα παραμυθένια παλάτια του, στο βυθό του Αιγαίου, με τις πενήντα κόρες του, τις Νηρηίδες, και ήταν ονομαστός για τη σοφία του και τη μαντική του δύναμη. Μία από τις ονομαστές κόρες του ήταν η θεά Θέτιδα, η μητέρα του Αχιλλέα.

Οι Νηρηίδες ήταν οι πενήντα θυγατέρες του Νηρέα και της Δωρίδας. Ήταν νύμφες της θάλασσας, πολύ όμορφες. Είχαν τη δύναμη να φουρτουνιάζουν και να γαληνεύουν τη θάλασσα. Τους άρεσε να παίζουν καθισμένες πάνω στις αφρισμένες χაίτες των κυμάτων ή να κάθονται στους βράχους και να στεγνώνουν τα πυκνά και μακρόσγουρα μαλλιά τους. Ήταν περήφανες και χαρούμενες για την ομορφιά και την αθανασία τους. Συχνά, συνόδευαν τα αμάξια των θαλασσινών θεών.

Θεοί της θάλασσας

◦ Άλλη θαλάσσια θεότητα ο Πρωτεύς, εκπροσωπεί την αστάθεια της θάλασσας, αλλά επειδή γνωρίζει την μαντική τέχνη, καθοδηγεί τους ναυτικούς.

Η θεότητα Ίρις παρουσιάζεται μετά τη θύελλα, για να καθησυχάζει τους ανθρώπους.

Σημαντικός θεός και ο Γλαύκος (από το γλαυκό χρώμα της θάλασσας), ο οποίος εκπροσωπεί την θαλάσσια ζωή και η παράδοση λέει πως πρώτα ήταν ένας φτωχός ψαράς.

Θεοί ποτάμιοι

Σημαντική θέση στη μυθολογία έχουν και «οι κόρες της καταιγίδας» οι Νύμφες. Στην Αρκαδία έχουν καταγραφεί τελετές με σκοπό να εξευμενίσουν τις Νύμφες σε εποχές ξηρασίας.

Ο Ποσειδώνας λατρευόταν στη Βοιωτία, μια περιοχή πλούσια σε νερά, στην οποία βρισκόταν και η λίμνη της Κωπαΐδας. Η ένωση των νερών και της γης, από την οποία γεννιούνται οι καρποί, που τρέφουν το ανθρώπινο είδος, εκφράζονται στη μυθολογική γλώσσα με την ερωτική σχέση του Ποσειδώνα και των Νυμφών.

Αλλά ο θεός των νερών έχει και την άλλη όψη, την άγρια, που πρέπει να εξευμενιστεί.

Οι Τρώες για να τιμήσουν τον δικό τους θεό-ποταμό τον Σκάμανδρο, έριχναν ζωντανούς ίππους στα κύματα. Το ίδιο έκαναν και οι κάτοικοι της Αργολίδας, που τα έριχναν σ' ένα βάραθρο γεμάτο νερά, ως προσφορά προς τον Απόλλωνα

Στον ελλαδικό χώρο, όλοι σχεδόν οι ποταμοί θεοποιήθηκαν από τους ανθρώπους.

Ο Ίναχος, ο Ασωπός, ο Κηφισός, ο Πηνειός, ο Αλφειός, ο Ιλισός, ενώ ο μεγαλύτερος ποτάμιος θεός ήταν ο Αχελώος. Το ίδιο συνέβαινε και στην Ασία με τους θεικούς ποταμούς, τον Κάικο, τον Σαγγάριο, Έρμο, τον Κάυστρο, τον Μαίανδρο.

Τιμές θεών απέδιδαν και οι Έλληνες στους ξένους ποταμούς Νείλο, Φάσι, Ίστρο, Ηριδανό.

Το νερό στη θρησκεία

Από τα πρώτα χρόνια της ύπαρξής του στη γη, ο άνθρωπος κατάλαβε τη σημασία που είχε το νερό για τη ζωή τη δική του αλλά και των άλλων πλασμάτων της. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο το νερό είχε σημαντικό ρόλο σε όλες τις θρησκείες. Για τον ίδιο λόγο οι άνθρωποι έπλασαν πολλούς μύθους και παραδόσεις για το νερό...

Το νερό στο Χριστιανισμό:

Το καθαρό και διάφανο νερό συνδέθηκε στενά με τη λατρεία του χριστιανισμού.

Είναι ο αγιασμός που φυλάμε δίπλα στο εικονοστάσι. Με αυτό μας ραντίζει ο ιερέας στην αρχή κάθε μήνα, στην αρχή της σχολικής χρονιάς και σε κάθε καινούριο ξεκίνημα στη ζωή μας.

Ακόμα είναι το νερό του Ιορδάνη, όπου βαπτίστηκε ο Χριστός από τον Ιωάννη το Βαπτιστή, αλλά και το νερό της κολυμπήθρας, που ξεπλένει κάθε νέο χριστιανό από το προπατορικό αμάρτημα.

Νερό και Θρησκεία

◦ Για το Χριστιανισμό:

το νερό είναι σύμβολο εξαγνισμού και καθαρμού. Μέσα από το Βάπτισμα, ο πιστός απαλλάσσεται από το προπατορικό αμάρτημα, αναγεννάται πνευματικά και δέχεται την ευλογία του Αγίου Πνεύματος.

Το αγίασμα του νερού, την ημέρα των Θεοφανίων προβάλλεται με μεγάλη επισημότητα, μόλις ο Παπάς ρίξει το σταυρό μέσα στα νερά του τόπου. Αυτός που θα πέσει και θα καταφέρει να πιάσει πρώτος το σταυρό, δέχεται τις τιμές και τις επιδοκιμασίες των συνανθρώπων του.

Νερό Έθιμα και Λαϊκές Δοξασίες

- Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας υπάρχουν έθιμα, που κάνουν τους ανθρώπους να πιστεύουν ότι θα τους εξασφαλίσουν υγεία και ευτυχία.

Το πρωί της Πρωτοχρονιάς οι άνθρωποι συνήθιζαν να πηγαίνουν στις δημόσιες βρύσες τους, για να γεμίσουν τις στάμνες τους με το καινούριο αγιοβασιλιάτικο νερό. Για να καλοπιιάσουν τη νεράιδα ή το ξωτικό που θεωρούσαν ότι κατοικούσε στις πηγές, τους πρόσφεραν σπόρους και γλυκίσματα (μειλίγματα), για να γλυκάνουν τα νερά τους.

ΤΟ ΑΜΙΛΗΤΟ ΝΕΡΟ

Το πρωί της Πρωτοχρονιάς, η νοικοκυρά σηκωνόταν και πήγαινε στη βρύση, να πάρει το «αμίλητο νερό». Λέγεται έτσι, γιατί δε μιλούσε σε κανέναν ούτε όταν πήγαινε, ούτε ερχόταν. Στη βρύση έριχνε σιτάρι ή τυρί και έλεγε: «Όπως τρέχει το νερό, να τρέχει το μπερκέτι στο σπίτι σας».

Μετά, γύριζε στο σπίτι της με το νερό, χωρίς να βγάζει τσιμουδιά και μόλις έμπαινε στο σπίτι έλεγε: «Χρόνια πολλά» στους δικούς της. Το αμίλητο νερό το έχυne στις τέσσερις γωνιές του σπιτιού, «για να τρέχουν όλη τη χρονιά τα καλούδια σαν το νερό». Μετά πραγματοποιούσαν και διάφορες μαντικές τελετουργίες.

«Το έθιμο της Μπαρμπαρούσας».

Στο Πέτα της Άρτας, τους καλοκαιρινούς μήνες που δεν έβρεχε και η ξηρασία κρατούσε μέχρι το Νοέμβριο, κινδύνευαν να καταστραφούν οι σοδειές και τα δέντρα. Γι' αυτό οι άνθρωποι σκαρφίζονταν αυτό το αστείο έθιμο για να συγκινήσουν το Θεό να στείλει βροχή.

Ένας άνθρωπος ντυνόταν με πρασινάδες από ψάθες, φτέρες, μυρτιές και ότι άλλο διαθέτει η φύση. Μετά τον έδεναν με ένα σχοινί και τον γύριζαν στις γειτονιές του χωριού. Οι χωριανοί τον ακολουθούσαν με κανάτια νερό, τα οποία κατά διαστήματα άδειαζαν επάνω του. Το ίδιο έκαναν και οι νοικοκυρές όταν περνούσε έξω από τα σπίτια τους. Το νερό που έριχναν πάνω στις φτέρες της «Μπαρμπαρούσας» (έτσι ονόμαζαν το μασκαρεμένο άνθρωπο) συμβόλιζε το νερό της βροχής που θα έπεφτε για να ποτίσει τα δέντρα και τις καλλιέργειες των κατοίκων:

ΑΛΕΞΙΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΑΝΤΙΛΙ ΜΕΓΚΙ